

Yllebjerg Bro

AF BENT BAK, TVIS LOKALHISTORIE
MED TILFØJELSER AF ANETTE BØGE DEGN

Yllebjerg Bro er en tidligere bro over Storåen. Den dannede forbindelse mellem Yllebjerg området i Hodsager og Lindholt/Thusholt området i Tvis. Broen betød samkvem mellem de to områder på flere felter. Det var den letteste vej for Tvis folk at komme til Hodsager og videre til Feldborg.

Personlige og familiemæssige kontakter via broen

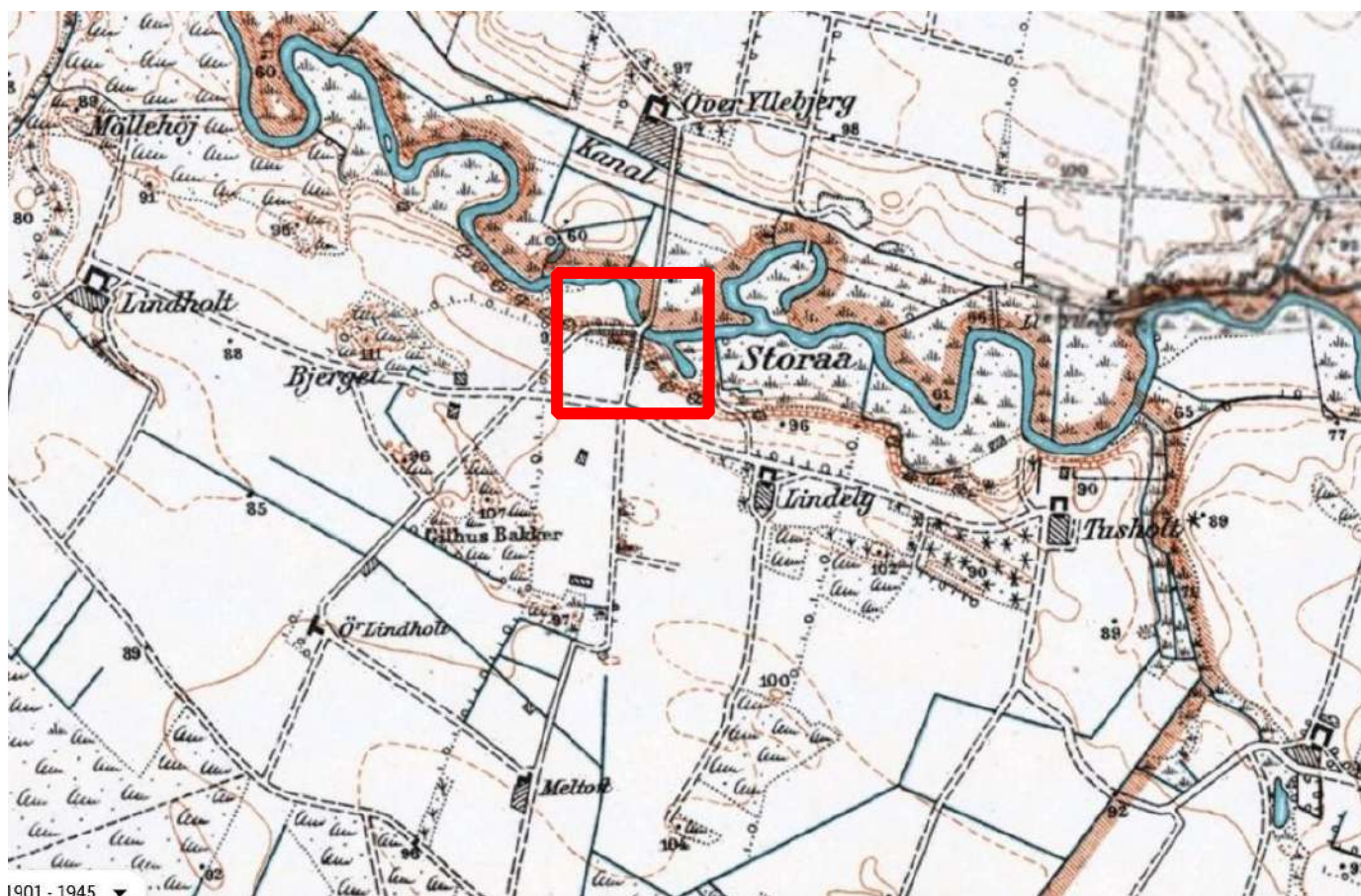
Varetransport – bl.a. kartofler og foderstoffer. Både traktorer og lastbiler brugte den

Skolesamarbejde og fælles udflugt mellem skolen ved Yllebjerg og Tvis skoler

Udflugtsmål

Lystfiskeri fra broen

Brugt af dyrlæger og læger

På dette kort der på Historiske Atlas er sat til perioden 1901 – 1945 ses broen. Der er en næsten lige vej på begge sider af broen. På Hodsager siden fører den op forbi Yllebjerg Gård. Læg mærke til at der i denne periode er en kunstig anlagt kanal gennem engområdet nedenfor Yllebjerg. Vand fra Storåen blev ledt ind i kanalen, hvorfra sidegrene gav vandingsmuligheder i tørkeperiode.

På et kort som dækker perioden 1954 – 1976 er broen stadig med.

På dette luftfoto fra 1954, kan man tydelig se broen. I forhold til vejen er den smallere.

På dette luftfoto fra 1990 er broen væk. Det er Tvis siden til venstre med Bakhush og Hodsager siden med Yllebjerg Gård til højre. På Tvis siden er der en hulvej skjult af træer ned mod det tidligere overgangssted. Vejen mod Yllebjerg Gård ses stadig tydelig.

Broen

Broen var konstrueret som hængebro. Stor V- stillede jernbjælker bar broen. Jernbjælkerne var forankret i begge sider i store betonbrønde. Selve brofladen man kørte på, var af træ.

I Achton Fris – De Danskes Land 1930 kan læses om broen: ” Og endelig den mærkelige, gamle Hængebro, spændende fra Bred til Bred og pegende mod Hulvejens Aabning — et Stykke primitiv Ingeniørkunst, hvor de tagstillede Bjælker i Menneskealdre har baaret Vejens Trafik. Stedet er et rent Eventyr, vistnok ganske ukendt, en Fryd for Øjet midt i det kedsommelige Landskab”.

Hvornår bygget?

Heller ikke bygherren er kendt. Men i citatet ovenfor siges med udgangspunkt i år 1930, at den er blevet brugt i menneskealdre.

Niels Mølgaard, der boede på gården Over Yllebjerg i perioden 1887-1909, beskriver i sin bog ”Kulturbilleder”, at der opstod stigende behov for landmændene i de omkringliggende sogne at have kortere vej til mejeriet. Al transport foregik dengang med vogn og hest i nogle ikke altid for gode hjulspor. Man var derfor ikke tilfreds med den lange vej til Aamosegaard Mejeri og Skave Mejeri. Distance var også et problem for den østlige del af Tvis sogn og den nordlige del af Aulum, der havde langt til Tvis Mejeri.

”Storåen havde altid dannet et naturligt skel mellem Hodsager og de, der boede på den modsatte side af åen.

Der var en ingen bro over åen, og tit mødtes vi fra Yllebjerg med mændene i Tusholtgården i Tvis og drøftede mangt og meget, og hvor fordelagtigt det ville være at få en bro bygget, da havde vi i Yllebjerg ikke så langt til Tvis eller Aulum station ved den i 1905 åbnede Holstebro-Herning bane. Ligeledes kunne beboerne i Tvis og Aulum få mergel fra køregrave i O.Yllebjerg.

Resultatet blev, at vi i 1907 fik bygget en bro over åen og vej anlagt.

Den 14. august 1907 kunne man læse i Lemvig Folkeblad:

En bro til transport af mergel.

I det sidste års tid er der arbejdet på at få en bro over Storåen mellem O.Yllebjerg og Ny Lindholt i Tvis til transport af mergel fra mergellejerne i Over Yllebjerg mark. Nu er der dannet en forening af beboerne i den østlige del af Tvis og det nordlige Aulum, som lægger Broen, og som samtidig har erhvervet mergelrettigheder for en årrække til en fast pris.

Broen, der bygges som hængebro, lægges i denne uge. Der er tale om at leje skinner og tipvogne af Hedeselskabet til transport af mergelen. Hedeselskabet har stillet sig velvillig over for sagen.

Ifølge bogen Hodsager Minder 2 (udgivet 1992) skulle der allerede i 1914 være samlet penge ind af Tvis Borgerforening til en istandsættelse.

Hvornår nedlagt – fjernet?

I lokalhistoriens gruppe på Facebook er der forskellige bud på, hvornår broen ikke længere var farbar, hvornår den helt var fjernet, og hvad der var årsagen.

- Var det oversvømmelse af Storåen, som over årene ødelagde og underminerede broens bærestolper.
- Var det manglende vedligeholdelse.
- Var det chikane mod broen fra manden på Yllebjerg Gård, som ønskede den nedlagt.
- Var det pga. af kørsel med militære køretøjer på broen.

- Var det en stiltiende aftale mellem Holstebro Kommune og manden på Yllebjerg gård, at broen ikke skulle repareres.

I bogen Storåen af Benedikt Gullach er forfatteren på vandring langs Storåen. I 1978 kommer han forbi det sted, hvor broen har været. Han konstaterer at vejen stadig er der, men at broen nu er helt væk.

Så i 1978 er den i hvert fald fjernet.

1976: Carsten Fihl: *Jeg har stået og fisket fra den i Ca. 1976. Da var den i en ringe forfatning.* 1976: Annette Bøge Degn med citat fra Hodsager Minder 2: at Ringkøbing amtskommune som ejer af Storåen i 1976 forlangte broen fjernet eller istandsat.

Det bedste bud er at broen blev helt fjernet i 1976.

I årene inden fra slutningen af 1960'erne er broen kommet i ringere og ringere forfatning, som beskrevet af Bent Wolder Mortensen:

Min far og nabo til Yllebjerg bro Thorkild Mortensen har hjulpet til med at holde broen ved lige, sammen med bl.a. tømrer Ivar Pedersen fra Aulum (ABC Reolen) de havde et sommerhus på lejet grund lige ved siden af broen. Jeg kan huske da de to betonbrønde på sydsiden blev støbt. Broen blev ødelagt i forbindelse med en oversvømmelse af Storåen (som skete næsten hvert år), som var lidt værre en sædvanligt, her blev broen på nordsiden undermineret af vand og blev aldrig lavet igen, så den hang faretruende

og skæv i nogle år inden den blev fjernet for bestandig. Hvilket passede ejeren af Yllebjerg gård Vejling på godt, da han havde forsøgt at stoppe alt trafik over broen i årevis med forbudsskilte og lign. Skiltene blev revet op i nattens mulm og mørke ligeså hurtigt han satte dem op.

Den tunge trafik er nok ophørt o. 1970, men den er stadig benyttet af gående og folk på cykel og knal-
lert.

Niels Christian Ebbesen, der boede i Nr. Dalgaard i Yllebjerg, beskriver følgende i sin bog "Mine erindringer fra barn til nu":

"Broen over Storåen ved Yllebjerggård blev ødelagt ved en oversvømmelse omkring 1970, så blev der dannet et lodsejerudvalg til at prøve på at få broen lavet i stand, der var ca. 40 i Tvis og Yllebjerg, der stod bag det, jeg blev formand, jeg fik tømmer Gunner Jensen i Hodsager til at give tilbud på, hvad det ville koste, ca. 60.000 kr., han lavede en tegning og den godkendte Amtet, så var det penge til broen. Der ville Aulum-Haderup Kommune give 25.000 kr. og lodsejerne 10.000. Så var der kun Holstebro Kommune, men de ville ikke give noget, men hvis vi lavede en gangbro, så ville de give 10.000 kr., vi havde brug for en bro til at køre på, ikke bare at gå på, så sagde Amtet, at vi skulle få den fjernet. Så fik vi kasernen i Holstebro til at sprænge den i luften, det var Søren Eriksen i Tvis, han var også med i det 3-mandsudvalg, som skulle få broen væk, han kendte en ude på kasernen, han sagde de kunne lave en øvelse på at få den væk, så var det jo gratis for os, og der kom aldrig en bro igen."

Forsøg på redning af broen:

Der var et lodsejerudvalg, som stod for broen og vejens vedligeholdelse. Carlo Nørtoft: *Broen og grusvejen blev vedligeholdt af beboerne i området på begge sider af åen, og så gav sognerådene i Tvis og Hodsager tilsvarende midler krone til krone tilskud. Det gode samarbejde døde, da Tvis mistede sin selvstændighed, og blev slået sammen med Holstebro,*

Mogens Halgaard kan fortælle om en indsamling i Tvis startet o. 1970 til en reparation af broen. Pengene blev afleveret til Holstebro Kommune. Lodsejerudvalget havde et projekt klar til realisering af istandsættelsen. Aulum – Haderup Kommune var

villig til at bidrage, men Holstebro Kommune afslog og dermed var broens skæbne beseglet.

Det var militæret som i 1976 fjernede resterne af broen.

Naturen omkring broen

Ingeborg Klinkby: *Jeg husker den gamle hængebro. Det var ofte udflugtsmål, som min far yndede at vise os.*

Naturen var rigtig smuk når man fra Tvis siden nærmede sig broen. Der var høje skrænter på den side af åen, og med hulvejen gik det ned ad mod broen. Fra broen kunne man se den brede slyngede å. På Hodsager kom man over på den brede, grønne og flade Storådal.

Naturen her er beskrevet i Achton Friis – De Danskes Land - 1930: *Strækningen omkring Yllebjerg Bro, hvor Storaaen rinder, er en pragtfuld og overraskende Strimmel af et Landskab, der virker kraftigt paa Baggrund af Omgivelserne. Aaens to Bredder er højst forskellige; den sydlige staar med høje, gule Sandbrinker brat ned mod Strømmen, bevokset med lave Træer, som har kloret sig fast trods Vejr og Vind, og brudt af en dyb og mørk Hulvej som Sporet af en Fortidsøgle op gennem Bakkerne. Nordbredden er grøn, yndig og blid, med løsgaaende Kvæg over de græsklædte Polde og de jævne Enge bag disse. Og hvilket besynderligt Aaløb, der skiller dem, snart snævert med en dyb, hvirvlende Strøm under de stejle Brinker, snart vidende sig ud mellem Engens Flader til roligt glidende, blanke Vande. Og endelig den mærkelige, gamle Hængebro, spændende fra Bred til Bred og pegende mod Hulvejens Aabning — et Stykke primitiv Ingeniørkunst, hvor de tagstillede Bjælker i Menneskealdre har baaret Vejens Trafik. Stedet er et rent Eventyr, vistnok ganske ukendt, en Fryd for Øjet midt i det kedsommelige Landskab.*

Billeder af broen:

Bent Wolder Mortensen, hvis familie boede nabo til broen har fundet disse billeder frem af broen:

"Billede fra Yllebjerg Bro (taget mod syd Tvis siden). Broen var dengang lavet helt i træ. Personerne på billedet er fra venstre: Mormor Kirstine Sandgaard Andersen. Bagved mig på min fars arm, Thorkild Mortensen og skjult vores mor Inger Marie Sandgaard Mortensen. Moster Hanne og moster Maja (de 2 yngste af vores mormors 8 børn). Bagved morbror Frede Sandgaard Andersen. Til højre morbror Villum Kirkegaard Andersen med hustru Anne Marie. (født Vingtoft). Familie besøg på sommeraftener eller søndage var meget brugt i disse tider.

Billedet må være fra ca. 1956 - 57, da jeg er født i 1953. Til højre på billedet anes nedkørslen til vores krat og eng vest for broen på Tvis siden. Her lå der et sommerhus som i mange år ejedes af familien bag ABC Reolen i Aulum Lily og Iver Pedersen. De havde 3 sønner som jeg tit legede med gennem barndommen, det var Jens Pedersen, Jørgen Pedersen og Christian Pedersen."

Kilder:

Indlæg på Facebook i Tvis og Hodsager-grupper om broen af forskellige personer – erindringer. Fra personer som har set, og brugt broen. Som har boet i nærheden af broen.

Hodsager Minder 2 – bog 1992.

Niels Chr. Ebbesen: Mine erindringer fra barn til nu, 2005

Niels Mølgaard: Kulturbilleder fra Vestjydske egne, 1950

Achton Friis – De Danskes Land 1930

Benedikt Gullach: Storå – bog 1978.

Foto – Bent Wolder Mortensen

Foto – Mogens Halgaard

Nutidige billeder

Ben Bak har været ude med kamera i marts 2021:

”Som I kan se på billederne er der stadig lidt rester af brofundamentet, og det er stadig tydelig hvor broen har været.”

